de Rechtspraak

Rechtbank Den Haag

Rechtszaak MH17

Inhoudelijke en praktische informatie

datum 21 september 2019

auteur Rechtbank Den Haag

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

De plaats en het verloop van het MH17-proces **4**

Justitieel Complex Schiphol *4*

Eerste zittingsdagen *4*

Inhoudelijke behandeling *4*

Uitspraak *4*

Personen in het MH17-proces **5**

Rechters *5*

Openbaar Ministerie *6*

Verdachten, advocaten *6*

Nabestaanden *6*

Getuigen *6*

Pers *7*

Spreekrecht en schadevergoeding **8**

Beslissing uitoefenen spreekrecht *8*

Slachtofferverklaring *8*

Vordering tot schadevergoeding *8*

Zittingen volgen en bijwonen **9**

Livestream *9*

Zittingen bijwonen *9*

Verschillende rechtssystemen **10**

Civil law *10*

Common law *10*

Verschillen in strafproces *10*

Meer informatie **11**

Inleiding

De rechtbank Den Haag behandelt de rechtszaak MH17. In de uitgave die u in handen heeft, vindt u als nabestaande de belangrijkste informatie die de rechtbank u op dit moment kan verstrekken over de rechtszaak MH17. Het gaat hierbij om een algemene weergave van het proces, het uitoefenen van spreekrecht en mogelijkheden om een zitting te volgen en bij te wonen.

Deze informatie vindt u uitgebreider terug op de website www.courtmh17.com van de rechtbank Den Haag. Houdt u deze website ook in de gaten voor actuele informatie zoals de data van de zittingsdagen. Daarnaast kunt u op de hoogte blijven via het Twitteradres @CourtMH17 van de rechtbank Den Haag en het Facebookadres www.facebook.com/Rechtspraak/.

Rechtbank Den Haag
21 september 2019

De plaats en het verloop van het MH17-proces

Op 19 juni 2019 heeft het Openbaar Ministerie (OM) bekend gemaakt dat het 4 verdachten die verantwoordelijk worden gehouden voor het neerstorten van vlucht MH17 gaat vervolgen. De zaak is aangebracht bij de rechtbank Den Haag. Dit betekent dat deze rechtbank de rechtszaak behandelt volgens het in Nederland geldende recht. De eerste zittingsdag zal plaatsvinden op 9 maart 2020 in het Justitieel Complex Schiphol te Badhoevedorp.

Justitieel Complex Schiphol

Het Paleis van Justitie, de gebruikelijke locatie van de rechtbank Den Haag, kan het MH17-proces niet huisvesten. Daarom is het Justitieel Complex Schiphol (JCS) aangewezen als locatie.
Het JCS in Badhoevedorp is een gebouwencomplex waarvan verschillende rechterlijke organisaties gebruik maken. Het bevat een gerechtsgebouw, dat is ingericht voor het behandelen van grote zaken. Ook bevinden zich hier onder andere het Detentiecentrum Schiphol en het aanmeldcentrum Schiphol van de Immigratie- en Naturalisatiedienst.

Eerste zittingsdagen

De eerste zittingsdagen zullen inventariserend van karakter zijn. Er moet een aantal vragen worden beantwoord zoals: zijn er verdachten en advocaten verschenen? Wat is de stand van zaken in het onderzoek van het JIT, het internationale onderzoeksteam? Het gaat dan bijvoorbeeld over de vraag of het dossier compleet is en zo nee, wanneer dat te verwachten is.
Daarnaast wordt bekeken hoeveel nabestaanden zich hebben gemeld die gebruik willen maken van het spreekrecht en hoeveel vorderingen tot schadevergoeding er te verwachten zijn. Voorafgaand aan de eerste zitting is er geen direct contact tussen de nabestaanden en de rechters.
Ook wordt tijdens de eerste zittingsdagen besproken hoe het verdere verloop van het strafproces eruit zal gaan zien. Dat is onder meer afhankelijk van de antwoorden op de vragen die bij de inventarisatie tijdens de eerste zittingsdagen aan de orde zijn geweest.

Inhoudelijke behandeling

Op enig moment volgt de inhoudelijke behandeling van de rechtszaak MH17. Bij deze behandeling staan voor de rechtbank zoals in elke strafzaak meerdere vragen centraal. Zo moet de rechtbank eerst onderzoeken of de dagvaarding geldig is, of de rechtbank bevoegd is en of het OM tot vervolging heeft mogen overgaan. Vervolgens gaat de rechtbank over tot de inhoudelijke bespreking van het strafdossier. Indien een verdachte is verschenen wordt die ondervraagd. Daarnaast kunnen op de zitting ook getuigen en deskundigen worden ondervraagd.

Uitspraak

Na de inhoudelijke behandeling gaan de rechters met elkaar in overleg om tot een beslissing te komen over de vraag of de verdachte het strafbare feit of de strafbare feiten heeft gepleegd, of hij/zij een straf of maatregel kan of moet krijgen en zo ja, welke. De rechters zetten daarna hun beslissing op papier en doen op een zitting uitspraak.

Personen in het MH17-proces

Tijdens een Nederlands strafproces zitten er mensen met verschillende rollen in de zittingszaal: altijd een of meer rechters en een of meer officieren van justitie, mogelijk een of meer verdachten en/of hun advocaten, en eventueel slachtoffers/nabestaanden en hun advocaten, getuigen en deskundigen. Ook kan er pers aanwezig zijn. De volgende personen zullen een rol (kunnen) spelen in het MH17-proces.

Rechters

De rechters bespreken in beginsel alle zaken waarover zij moeten beslissen op een openbare zitting. Zo kan iedereen het horen en iedereen die in het proces een rol heeft, er iets over zeggen. De rechters zijn onafhankelijk en onpartijdig.

In Nederland behandelt een zogeheten meervoudige kamer een omvangrijk strafproces. Dit betekent dat meerdere rechters de strafzaak behandelen. Gewoonlijk bestaat de meervoudige kamer uit 3 rechters. In deze zaak is ook een reserverechter benoemd. Er wordt nog nagedacht over een tweede reserverechter. In grote zaken wordt vaker gewerkt met reserverechters. Het is de verwachting dat deze zaak langere tijd gaat duren. Een reserverechter kan zo nodig een behandelend rechter vervangen, bijvoorbeeld in geval van ziekte, zodat de zaak gewoon door kan gaan.

De voorzitter in de rechtszaak MH17 is mr. H. Steenhuis. De andere rechters zijn mr. D.A.C. Koster, mr. C.I.H. Kerstens-Fockens en mr. D.R. Glass (reserverechter).

Mr. H. Steenhuis – senior rechter A

Mr. D.A.C. Koster – senior rechter

Mr. C.I.H. Kerstens-Fockens - rechter

Mr. D.R. Glass – senior rechter

Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) is de enige instantie die verdachten voor de Nederlandse strafrechter kan brengen. De officieren van justitie van het OM zorgen ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord en dat verdachten indien nodig worden vervolgd. Daarvoor wordt samengewerkt met de politie en andere opsporingsdiensten. Nabestaanden die spreekrecht willen uitoefenen, kunnen dit kenbaar maken aan het OM.

Verdachten, advocaten

De verdachten in een strafzaak krijgen van het OM een dagvaarding waarin ze lezen waar ze voor worden aangeklaagd en wanneer er een zitting is. Verdachten zijn onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Het is in een strafzaak voor een verdachte niet verplicht om aanwezig te zijn in de rechtszaal of een advocaat in te schakelen. Als een advocaat verschijnt, verdedigt die de belangen van de verdachte tijdens het proces en waakt daarmee over een eerlijke procesgang.

Nabestaanden

Nabestaanden zijn familieleden van een persoon die is overleden als gevolg van een strafbaar feit. Net als slachtoffers zijn er nabestaanden die wettelijk gezien spreekrecht hebben. Dit zijn:

- de echtgeno(o)t(e) of de levensgezel van de overledene
- de bloedverwanten in rechte lijn van de overledene (mensen die van elkaar afstammen, bijvoorbeeld ouders, kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen)
- de bloedverwanten in de zijlijn tot en met de vierde graad van de overledene (mensen die niet van elkaar afstammen, maar wel een gemeenschappelijke voorouder hebben, bijvoorbeeld broers en zussen, neven en nichten; de graad wordt bepaald door het aantal geboorten te tellen dat tussen de verwanten zit: geboorte overledene, geboorte ouder, geboorte oom of tante, geboorte neef of nicht)
- de personen die van de overledene afhankelijk waren. Dat zijn personen met een positie die vergelijkbaar is met onmiddellijke familieleden en die in hun levensonderhoud werden voorzien door het direct getroffen slachtoffer. Bijvoorbeeld een niet-erkend kind of een huisgenoot die geen bloedverwant is van het directe slachtoffer.

Getuigen

De rechters bepalen of zij een of meerdere getuigen tijdens de zitting willen horen. In een strafzaak is het zo dat de meeste getuigen al zijn gehoord door de politie en in dit geval door het Joint Investigation Team. Ook worden getuigen door de rechter-commissaris gehoord. Het kan zo zijn dat de rechters die het strafproces behandelen het belangrijk vinden deze getuigen zelf te horen. Dit gebeurt dan tijdens een zitting. Ook kunnen nieuwe getuigen worden gehoord.

Deskundigen

De rechters kunnen een of meer deskundigen benoemen. Dat kunnen deskundigen op ieder gebied zijn, bijvoorbeeld gedragsdeskundigen, artsen of telecomdeskundigen. Rechters kunnen deskundigen benoemen op eigen initiatief of op verzoek van de officieren van justitie of de verdachten en/of hun advocaten. Deskundigen kunnen vanuit hun expertise de rechters voorlichten, bijstaan en - indien nodig – aanvullend onderzoek instellen. Deskundigenverhoren tijdens de zitting kunnen plaatsvinden op initiatief van de rechters, maar ook op verzoek van de officieren van justitie of de verdachten en/of hun advocaten.

Pers

Een rechtszaak heeft een openbaar karakter. Dat betekent dat belangstellenden en media ook een zitting kunnen bijwonen. Het is aannemelijk dat in deze zaak veel belangstelling zal zijn van nationale en internationale media. Zij zullen ook aanwezig willen en moeten kunnen zijn in de rechtszaal. Uiteindelijk beslissen de rechters hoeveel plaatsen er zullen zijn voor de media.

Spreekrecht en schadevergoeding

Nabestaanden die spreekrecht willen uitoefenen, kunnen dit kenbaar maken aan het OM. Meer informatie over de aanmeldprocedure volgt via de gebruikelijke communicatiekanalen en ook op www.courtmh17.com.

Beslissing uitoefenen spreekrecht

Als duidelijk is hoeveel nabestaanden zich bij het OM hebben gemeld die gebruik willen maken van het spreekrecht zullen de rechters beslissen wie van de nabestaanden wanneer en hoe zullen gaan spreken.

Slachtofferverklaring

Nabestaanden met spreekrecht kunnen zich tijdens een zitting uitspreken over de persoonlijke gevolgen van het overlijden van hun familielid. Ook kunnen zij vertellen welke straf in hun ogen aan de verdachten zou moeten worden opgelegd. Dit heet een slachtofferverklaring. Indien de slachtofferverklaring op schrift is gesteld, dan wordt deze in het dossier gevoegd.

Vordering tot schadevergoeding

Nabestaanden kunnen net als slachtoffers een vordering tot schadevergoeding indienen. Het gaat dan om een vergoeding voor bepaalde kosten die zijn gemaakt als gevolg van het strafbare feit. De vordering tot schadevergoeding wordt ook tijdens de zitting besproken.
Nabestaanden kunnen de schriftelijke slachtofferverklaring en een vordering tot schadevergoeding indienen bij het OM.

Zittingen volgen en bijwonen

Livestream

De zittingen zijn voor iedereen in binnen- en buitenland te volgen via de livestream in het Nederlands en Engels op de website www.courtmh17.com van de rechtbank Den Haag.

Zittingen bijwonen

De zittingszaal zelf biedt beperkt plaats voor het bijwonen van de zittingen. Er wordt gekeken naar een manier om tot een juiste verdeling van de plaatsen in de zittingszaal te komen. Uiteraard is er in elk geval plaats in de zittingszaal voor nabestaanden die invulling willen geven aan hun spreekrecht op het moment dat het spreekrecht uitgeoefend mag worden. Ook is er plaats in de zittingszaal voor nabestaanden met een vordering tot schadevergoeding op het moment dat de vordering inhoudelijk besproken wordt.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid biedt een voorziening in het NBC Congrescentrum in Nieuwegein waar nabestaanden gezamenlijk op schermen de beelden kunnen bekijken van de verschillende camera's in de zittingszaal. Medewerkers van het Openbaar Ministerie, Slachtofferhulp Nederland en de rechtbank zijn aanwezig om waar nodig een toelichting te geven. Mogelijk wordt er op minder drukke dagen voor een andere locatie speciaal voor nabestaanden gekozen. Of dat zo is en welke locatie dat is, is op dit moment nog niet bekend. Meer informatie volgt via de bij nabestaanden bekende informatiekanalen.

Nabestaanden kunnen er ook voor kiezen de zitting bij te wonen te midden van belangstellenden. Voor belangstellenden die de zitting willen bijwonen, worden zalen naast de zittingszaal ter beschikking gesteld waar ook op schermen beelden worden getoond van de verschillende camera's in de zaal.

De aanmeldprocedure voor het bijwonen van een zitting in de zittingszaal, een van de naastgelegen zalen of het NBC Congrescentrum wordt met nabestaanden gedeeld via de gebruikelijke communicatiekanalen zodra er meer informatie over bekend is.

Verschillende rechtssystemen

Grofweg zijn er in de wereld 2 rechtssystemen te onderscheiden: ‘civil law’ en ‘common law’.

Civil law
In de meeste Europese landen, waaronder Nederland, geldt civil law. Dit is voornamelijk gebaseerd op wetboeken die abstracte regels bevatten. De rechters gebruiken deze regels om tot een uitspraak te komen.

Common law
Het systeem van common law, dat onder andere in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten geldt, gaat vooral uit van eerdere gerechtelijke uitspraken. Rechters halen daar zelf abstracte regels uit en passen deze toe op de rechtszaak die voorligt.

Verschillen in strafproces
Het strafproces zelf kent wereldwijd ook verschillen. Nederland kent in tegenstelling tot andere landen als bijvoorbeeld België, Frankrijk en Amerika geen juryrechtspraak. In juryrechtspraak bepaalt een groep burgers of iemand schuldig is aan datgene waar hij of zij van verdacht wordt. Nederlandse rechters komen op basis van het dossier en het onderzoek op zitting zelf tot een oordeel over de vraag of een verdachte een strafbaar feit heeft gepleegd, waarna zij uitspraak doen en de straf bepalen.

De onderstaande illustratie geeft het strafproces in Nederland beknopt weer.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op de speciaal voor dit proces ontworpen website van rechtbank Den Haag www.courtmh17.com. Heeft u vragen, dan kunt u contact opnemen met de rechtbank Den Haag. De contactgegevens vindt u op www.courtmh17.com/contact.